

GATT-tollurin

TAÐ mundi koma sera óvart á mangan feroying, tá fjølmiðlarnir fyrri stuttum søgdu frá, at frihandilsavtalan við EF hevði tær avleiðingar við sær, at kollveltandi broytingar foru at verða í handli okkara við lond uttan fyrri EF. Hóast hetta ikki vóru heilt nýggj tíðindi fyrri nøkur, so mundi hetta kennast sum ein bumba fyrri tey flestu av okkum, sum als ikki hava hugsað um hesa avleiðing av EF-avtaluni.

TAÐ sær heldur ikki mætari út enn, at fremstu politikarar og embætismenn okkara hava ikki givið sær nóg nógvar far um júst hesa annars náttúrliga avleiðing av EF-sáttmálanum. Hetta er so tað, vit hava skilt á úttalilsum teirra í fjølmiðlunum í seinastuni.

TAÐ snýr seg um tann sonevnda GATT-tollin, sum verður á summum innfluttum vörum. Í sáttmálanum við EF binda vit okkum til at halda tær tollreglur, sum GATT-sáttmálin ásetur. Her er talan um allar vörur, vit innflyta úr londum uttan fyrri EF ella londum, sum vit ikki hava serliga handilsavtalu við. Hetta fær so stutt ikki nakra ávirkan á tær vörur, sum vit keypa úr EF og sum eru framleiddar í EF. Men har vörurnar eru framleiddar í londum uttan fyrri EF, har kemur hesin tollurinn so í gildi longu frá 1. januar komandi ár.

HETTA fer at dýrka nakrar ávísar

vörur, eitt nú vörur úr USA, Japan, øllum EFTA-londunum fyrri bert at taka nøkur dømi. Hetta verður ein dyggur smeitur fyrri henda handlin, hóast nýggi tollurin fer í landskassan. Serliga vinnulivið men eisini handilsvinnan fer at verða meint rakt av umrødda eykatolli.

SUM er, so skulu vit gjalda 33% í innflutningsgjaldi, og harafturat koma so punktjældini, sum fyrri summur vörur eru sera høg. Taka vit eitt nú súkkulur, sum verða innfluttar úr londum uttan fyrri EF, so hava tær fyrst ein innflutningstoll upp á 33%, síðani punktjæld upp á 23% og so koma upp í 17% oman á í GATT-tolli, t.v.s. at landið skal hava 73% í tolli og líkandi av eini súkklu, sum skal seljast her heima. Tað er greitt, at hetta ger súkkuluna nógvar dýrari og harvið verður tað

trupult fyrri ikki at siga ómøguligt at sleppa av við umrøddu vöru.

SPURNINGURIN er tí um landsstýrið eigur og kann geva eina kompensación fyrri GATT-tollin, soleiðis at tað lækkar punktjældini samsvandi ella í hvussu er nakað. Ber hetta til, so eigur tað at verða umhugsað fyrri ein part av innflutninginum, tí tað kann heldur ikki vera rætt, at avgjældini til tað almenna gerast so høg, at eingin hevur ráð at keypa nakað sum helst.

MEN spurningurin um GATT-tollin er sera álvarssamur, og tað er ov galið, at hesin spurningurin ikki hevur verið meira frammi fyrr. Her hava bæði politikarar og embætismenn stóra ábyrgd — og ikki minst teir, sum hava staðið fyrri okkara samráðingum við EF. Spurningurin

er um at fáa eina avtalu við EFTA verður tí meira aktuellur enn nakrantíð. Eisini her áttu vit longu at havt stungið út í kortið.

Í NYÚTKOMNA 14. September skrivur blaðið, at spurningurin um GATT-tollin er komið heilt skeivt fyrri. Blaðið sigur, at landsstýrið hevur villleitt bæði tingið og Føroya fólk í hesum máli við at siga, at feroingar nú noyðast at jalda ein høgan toll aftrat. Henda fatan, sum landsstýrið royndi at geva Føroya fólk í blóðskeiv, skrivur blaðið, og sigur, at tann tollur, sum GATT hevur ásett er ein hámarkstollur. Í roynd og veru kann lögtingið áseta ein toll, sum liggur millum 0 og hámark, sum GATT hevur ásett.

HVAT IÐ er rætt í hesum máli og ikki, er ilt hjá okkum at meta um. Men áhugavert kundi verið at fingið greitt at vita, hvussu alt hetta málið stendur. Vónandi verður tað rudda upp í málinum, soleiðis at fólk og ikki minst tey, sum GATT-tollurin rakar, fáa greitt at vita, hvat hetta málið snýr seg um. Útvarpið hevði eina áhugaverða sending um málið, men tað er langt frá alt komið í ljósmála. her hava tí ikki minst bløðini eina stóra uppgávu.

sosigaley

Fyrri seks krónur av sannleika, takk!

Á forsiðuni í Oyggjatiðindum í gjár skriva Oyggjatiðindi um ein bardaga, sum skal vera farin fram úti í Tinganesi mánadagin millum tveir landsstýrismenn.

»Knappliga ljóðaðu brølini hardari og hardari... Og stutt eftir brast hurðin upp. Út komu John Petersen og Jóannes Eidesgaard. Og teir vóru áfastir... Til síðst máttu teir skiljast sundur og hvør fór til sítt. Eftir lá bardagin í luftini sum ein minnisvarði yvir eina ineffektiva samgongu, sum gekk við deyðanum í hondini.»

Soleiðis greiða Oyggjatiðindi frá eini hending, blaðið sigur seg hava fyrsta-hondsvitni til, ið tað ikki vil hava navn sít í blaðið.

Eini góð ráð at givið

teimum á Oyggjatiðindum høvdu verið at biðið teir bert einaferð skrivað eina søgu frá veruleikanum, og við keldum, ið vildu lagt navn til. Tað kundi hóskandi verið ein jólagáva at givið lesarunum, so teir bert hesa einu ferðin kundu fingið eitt vet av sannleika fyrri tær seks krónurnar, blaðið kostar.

Undirsjóartunnilin í gloymbókina

Í staðin fyrri at skriva eina oddagrein, hevur blaðstjórin á Dagblaðnum í gjár valt at endurgeva Birgir Danielsen fyrri nakað, hann segði á tungi týsdagin um nýggju lógina um lán at dekla samlaða gjaldfóri landskassans í 1991 og 1992, umframt tað, ið skal vera til at taka í komandi fjggjarári.

Birgir Danielsen frøist

yvir, at hann nú sleppur undan at atkvøða fyrri uppskotinum frá Helenu Dam á Neystabø um at útseta gerð av undirsjóartunli, av tí at hesin — eins og onnur arbeði — ikki kann setast í gongd, uttan at hann fyrst verður viðgjørdur í tinginum.

»Hesin parturin av lóginu hevur týðning fyrri lógugættanina, sum tað hevur verið rættiliga nógvar orðaskifti um í seinastuni — kanska eina mest um undirsjóartunnil.»

Vit kunnu ikki annað enn vera samdir við Birgir Danielsen í, at henda nýggja lóg hevur eina sera hepnaleiving. Tað vildi eisini verið óheppið, skuldi undirsjóartunnilin slitið samgonguna, sum lagt hevur verið upp til, atkvøddu samgongutingsmenn fyrri

uppskotinum um at útseta ætlanina.

Nýggjur ella gamal

Fjúrtaði kom í gjár út aftur av nýggjum, eftir at blaðið hevur ligið stilt í longri tíð.

Men serliga »nýggjur» tykist Fjúrtaði ikki vera. Í blaðnum eru framvegis tær flestu greinarnar, ið áttu at elvt til orðaskifti, tað sama tosið um loysing, heimastýrslóg, samstarv í Útnorði og annað, ið ikki júst er dagsins politikkur allarmest viðkomandi, tað hugsað verður um, at Fjúrtaði skuldi verið andstøðublað.

So lítul broddur er í hesum »nýggja» tilfarinum, at mest aktuella greinin er ein endurgeving av oddagrein í Fjúrtaða frá 1951, tá stóðan í Føroyum minti nógvar um hana í dag.

Edmund, EF og 110 arbeidsplass

Týskvøldið hevði

»Dagur og vika» áhugaverða samrøðu við virkisleiddaran á Rækjувirkinum á Oyri, Edmund Joensen, ið eisini er formaður í Sambandsflokkinum. Har varð upplýst, at Rækjувirknið á nýggj-árinum má koyra yvir 100 av starvsfólkunum til hús, tí eingin rávøra verður at arbeida á virkinum.

Av tí at Føroyar frá 1. januar 1992 ikki longur kunnu útflyta triðjalandsrækjur til EF, kundi Rækjувirknið ikki longur taka ímóti rækjum frá eitt nú russiskum rækjubátum, tí ikki bar til at útflyta tær — ei heldur til Danmarkar, sum annars hevur verið góður marknaður fyrri føroyskt útfluttum

rækjum. Tí má bíðast til einaferð í vár við vðari framleiðslu, tí ikki fyrr enn tá koma føroysku rækjubátarnir við rávøru til virkið. Stjórin og floksformaðurin upplýsti, at bert ein møguleiki var, um tey yvir 100 starvsfólkini ikki skuldu noyðast til hús eftir nýggjgjár, og tað var, at Føroyar annaðhvørt fóru upp í EF ella upp í eina tollunión, so útflutningur kundi vera møgulegur í framtíðini. Um hetta ikki er misnýtsla av arbeidssólki í sambandi við EF-orðaskifti, so ber ikki til at seta navn á, hvat sambandsformaðurin vil við hesum postulatunum í »Degi og vikun».